

Ce tour du Mont des Arts vous invite à découvrir le plus grand complexe culturel de Bruxelles, le quartier des musées qui est aussi le lieu du pouvoir souverain depuis les origines. Situé entre le haut et le bas de la ville, il est constitué d'aménagements qui se sont succédés sur près de mil ans. Le « fil rouge » que vous propose ce dépliant vous sera bien utile pour parcourir ce labyrinthe historique qui constitue toujours le cœur de la ville d'aujourd'hui.

Tijdens deze wandeling verkennen we Brussels grootste culturele ensemble, de museumwijk, die vanouds ook de plaats is waar de vorstelijke macht was geconcentreerd. De Kunstberg ligt tussen de boven- en de benedenstad en dankt zijn aanblik aan opeenvolgende stedenbouwkundige ingrepen gespreid over bijna 1000 jaar. Deze folder is bedoeld als leidraad in dit historische labyrint dat het hart van de stad vandaag nog steeds is.



www.monument.irisnet.be / www.erfgoed.brussels
E.R.V.U.: Thierry WAUTERS, BUP-DMS / BSE-DML
rue du Progrès, 80 - 1035 Bruxelles
Vooruitgangstraat, 80 - 1035 Brussel
Design by DMS/DML - Ed. 2/2017

Mont des Arts

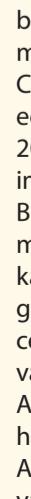
AFace à « L'Oreille Tourbillonnante » d'A. Calder, l'entrée haute du Mont des Arts est constituée d'une esplanade située entre deux bâtiments monumentaux. À droite se déploie le Palais des Congrès (1958) rebaptisé SQUARE en référence au cube de verre qui en marque l'entrée depuis 2009. À gauche, l'imposant complexe de la Bibliothèque royale de Belgique (1969) aligne sa façade monumentale tout en intégrant l'ancienne chapelle de l'hôtel de Nassau (xve s.). Au bas des escaliers, l'espace central limité par les 9 piliers de la fontaine est occupé par le Jardin de l'Albertine qui s'ouvre sur le boulevard de l'Empereur par une terrasse ornée de la statue équestre du roi Albert Ier faisant face à la silhouette de la reine Elisabeth.



De Kunstberg

De bovenste toegang tot de Kunstberg, tegenover het Wervelend Oor van A. Calder, bestaat uit een esplanade tussen twee monumentale gebouwen: rechts het Congrespaleis (1958) – omgedoopt tot SQUARE, een verwijzing naar de glazen kubus die sinds 2009 dienstdoet als ingang – en links het imposante complex van de Koninklijke Bibliotheek van België (1969), met haar monumentale façade waarin de 15e-eeuwse kapel van het voormalige Hof van Nassau is geïntegreerd. Onderaan de trappen wordt de centrale ruimte, omzoomd door de negen pijlers van de fontein, ingenomen door de Albertinatuin, die uitziet op de Keizerslaan via het terras waarop het ruitermanubieel van Albert I prijkt, recht tegenover het standbeeld van koningin Elisabeth.

Horloge monumentale et carillon
Monumental clock and carillon



Ruysbroeck

Le boulevard de l'Empereur, établi sur le tunnel de la jonction ferroviaire Nord-Midi (1955), domine la place de la Justice, plantée des mats-drapeaux de D. Buren, qui donne accès, par une galerie commerciale, à la rue de Ruysbroeck. Des vestiges de la première enceinte urbaine (xiii^e s.) marquent l'entrée des jardins intérieurs du complexe de la Bibliothèque royale et des Archives générales du Royaume (1972). Sa façade monumentale est précédée de rampes et d'escaliers donnant accès au Jardin de Sculpture qui permet de rejoindre directement la rue de la Régence en longeant les Musées royaux des Beaux-Arts (1880) dont la colonnade d'entrée fait face à la Cour des Comptes installée dans l'ancien Palais du comte de Flandre.



B

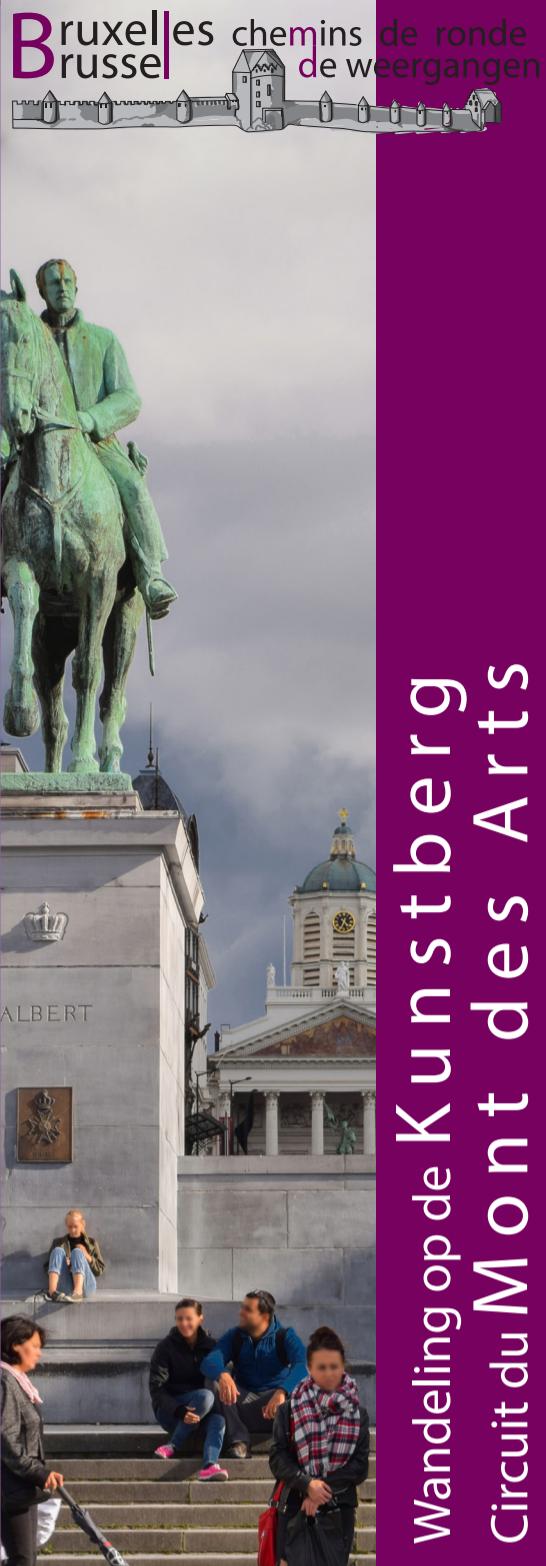
Post-Moderne Postmodern



Archives générales du Royaume
Algemeen Rijksarchief

Ruisbroeck

De Keizerslaan, die boven op de tunnel van de Noord-Zuidspoorverbinding (1955) loopt, domineert het Gerechtsplein, waar Daniël Buren zijn vlaggenmasten installeerde. Een winkelgalerij verbindt het plein met de Ruisbroekstraat. Resten van de eerste stadsomwalling (13e eeuw) geven de ingang aan van de binnentuinen van het complex met de Koninklijke Bibliotheek en het Algemeen Rijksarchief (1972). Aan de voet van de monumentale gevel liggen de hellende vlakken en de trappen die toegang geven tot de Beeldentuin, waardoor men, langs de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten (1880), rechtstreeks in de Regentschapsstraat komt. Recht tegenover de colonnade van de ingang van de Musea bevindt zich het Rekenhof, gehuisvest in het voormalige Paleis van de Graaf van Vlaanderen.



Wandeling op de Kunstberg Circuit du Mont des Arts

Post-Moderne Postmodern



Archives générales du Royaume
Algemeen Rijksarchief



Le Mont des Arts vers 1665
De Kunstberg rond 1665

Musées

La place Royale (1780) est dominée par l'église Saint-Jacques-sur-Coudenberg encadrée par la Cour Constitutionnelle et par l'espace culturel ING (ancien hôtel de l'abbaye du Coudenberg), à l'angle de la rue de Namur. En face, le portique de la rue du Musée, reliant le bâtiment « Gresham » du Musée d'Art Ancien au Musée Magritte, mène à la place du Musée. Au centre s'ouvre le puits de lumière du Musée d'Art Moderne (1984). Les façades néoclassiques du XIX^e s. complètent l'aile d'entrée de plan hémisphérique du palais de Charles de Lorraine (1756) qui se prolonge par la chapelle royale occupée par l'Église Protestante. Sur un podium moderne, la statue du gouverneur général des Pays-Bas autrichiens tourne le dos à la rue Montagne de la Cour.



Place Royale - Koningsplein



Place du Musée - Museumplein

Musea

Het Koningsplein (1780) wordt gedomineerd door de kerk van Sint-Jacob-op-Coudenberg, tussen het Grondwettelijk Hof en het ING Cultuurcentrum (voormalig hof van de Coudenbergabdij), op de hoek van de Naamsestraat. Aan de overzijde leidt de portiek van de Museumstraat, die het Greshamgebouw van het Museum voor Oude Kunst met het Magritte Museum verbindt, naar het Museumplein. In het midden van het Museumplein ligt de lichtput van het Museum voor Moderne Kunst (1984). De 19e-eeuwse, neoclassicistische gevels sluiten aan op de vleugel met de halfronde ingangspartij van het Paleis van Karel van Lotharingen (1756). In het verlengde van het paleis bevindt zich de Koninklijke Kapel gebruikt door de Protestantse Kerk. Op een moderne sokkel staat het standbeeld van de gouverneur-generaal van de Oostenrijkse Nederlanden, met de rug naar de Hofberg gekeerd.

D

L'ancienne pharmacie Delacre offre une façade néo-gothique richement décorée (1900) qui s'harmonise avec la maison voisine (XVI^e s.) marquant de son encorbellement restauré l'entrée de la rue Ravenstein. L'escalier qui rejoint la rue Terarken au pied de la façade de l'ancien hôtel de Clèves-Ravenstein (XV^e s.) témoigne de la topographie médiévale du quartier. La rue actuelle passe par-dessus l'ancien vallon du Coperbeek par un pont qui s'ancre dans le Palais des Beaux-Arts (1929). « BOZAR » occupe tout l'ilot jusqu'à la rue Baron Horta et l'entrée de la Cinémathèque - CINEMATEK. L'escalier Belliard (1923) est situé à l'emplacement d'une tour de la première enceinte urbaine (XIII^e s.) dont la rue Royale construite sur remblais rappelle le tracé.



Hôtel de Clèves-Ravenstein
Hof van Ravenstein-Kleef

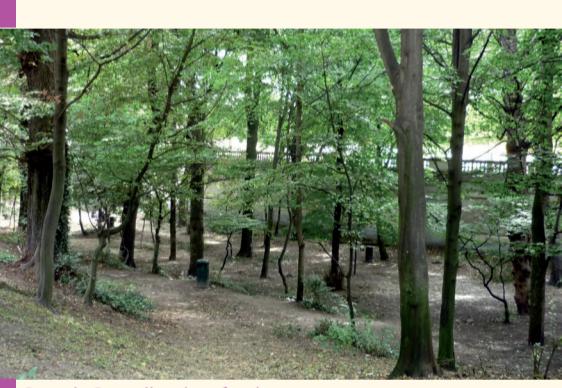
Médiéval Middeleeuws

Royale

La perspective de la rue Royale donne, au nord, sur l'église royale Sainte-Marie (1893) et, au sud, sur la place Royale (1780). Elle longe le Parc de Bruxelles dont la partie sud se termine par les *bas-fonds*, vestiges du relief original du vallon du Coperbeek sur lequel est établie la place des Palais qui se développe devant le Palais royal (1909). Elle est limitée à l'est par le Palais des Académies (1825) et à l'ouest par la balustrade ornée qui longe l'ancien hôtel Errera (1779) et l'entrée supérieure du Palais des Beaux-Arts. L'entrée de la place Royale avec, à droite, l'ancien hôtel de l'abbaye de Grimbergen (1778 ; BIP) et, à gauche, l'ancien hôtel de Belle-Vue (1777) (musée BELvue) offre une perspective vers le Palais de Justice.



Rue Royale, XIX^e siècle
Koningstraat, 19de eeuw



Parc de Bruxelles, bas-fonds
Warandepark, bas-fonds

Koninklijk

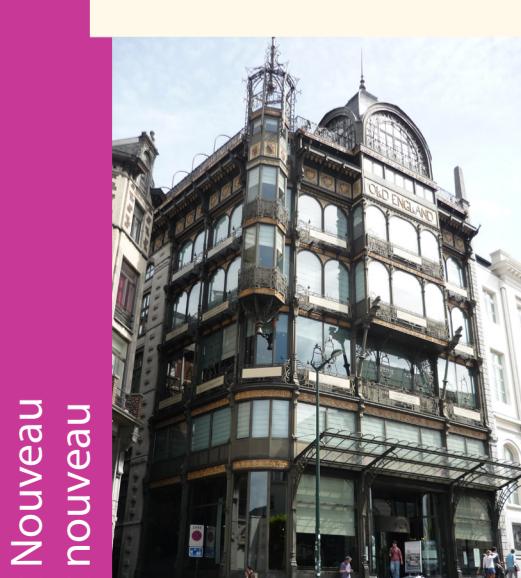
De Koningsstraat heeft als perspectief de Koninklijke Sint-Mariakerk (1893) in het noorden et le Koningsplein (1780) in het zuiden. Ze loopt langs het Warandepark, dat aan de zuidzijde eindigt op de zogenaamde *bas-fonds*, de overblijfselen van het oorspronkelijke reliëf van de vallei van de Coperbeek waarop het Paleizenplein, voor het Koninklijk Paleis (1909), is aangelegd. De oostzijde van het plein wordt begrensd door het Paleis der Academiën (1825), in het westen door de balustrade langs het Errerahuis (1779) en de zijgang van het Paleis voor Schone Kunsten. Bij het betreden van het Koningsplein – met rechts het vroegere refugehuis van de abdij van Grimbergen (1778; nu BIP) en links het voormalige Hof Belle-Vue (1777; nu BELvue Museum) – krijgt men een mooi perspectief op het Justitiapaleis.



Palais royal
Koninklijk Paleis

F

Le sous-sol de la place Royale conserve les vestiges de l'ancien palais et de la ville médiévale pour une promenade souterraine entre le musée BELvue et la rue Villa Hermosa. En surface, le Bruxelles Info Place (BIP) se prolonge autour la cour d'honneur précédée d'un des portiques de la place Royale. Il jouxte le Musée des Instruments de Musique (MIM) qui marque l'angle avec la rue Montagne de la Cour et dont l'entrée est constituée de la façade Art Nouveau des anciens magasins Old England. En face, l'espace vert est marqué par un pignon en brique, témoin pastiche de l'habitat traditionnel (1984). De là, la vue sur la vallée de la Senne porte vers la flèche de l'hôtel de Ville (XV^e s.) et la basilique de Koekelberg (1971).



Art Nouveau
Art nouveau



Le quartier vers 1980
De wijk rond 1980

Ravenstein



Rue Ravenstein, 1894
Rue Terarken, 1894

Rue Terarken
Terarkenstraat

Ravenstein

De rijkversierde neogotische gevel van de voormalige apotheek Delacre (1900) past perfect bij het belendende 16e-eeuwse pand, waarvan de gerestaureerde uitbouw het begin van de Ravensteinstraat markeert. De trap die uitkomt op de Terarkenstraat onder aan de gevel van het vroegere Hof van Ravenstein-Kleef (15e eeuw) herinnert nog aan de middeleeuwse topografie van deze buurt. De huidige Ravensteinstraat loopt eigenlijk over de voormalige vallei van de Coperbeek via een brug die in het Paleis voor Schone Kunsten (1929) verankerd is. 'Bozar' bestrijkt het hele stratenblok tot aan de Baron Hortastraat en de ingang van de CINEMATEK, het vernieuwde Filmmuseum. De Belliardtrap (1923) bevindt zich op de plaats van een toren van de eerste stadsomwalling (13e eeuw). De Koningsstraat, aangelegd op puinlagen, volgt het tracé van die wal.



Place Royale - Koningsplein

Rue Montagne de la Cour
Hofberg



Coudenberg

Onder het Koningsplein liggen de overblijfselen van het voormalige paleis en de middeleeuwse resten van de stad. Men kan er een ondergrondse wandeling maken tussen het BELvue Museum en de Villa Hermosstraat. Bovengronds strekt het gebouwencomplex van het BIP (Brussel Info Plein) zich uit rond een binnenplaats achter een van de portieken van het Koningsplein. Ernaast, aan de Hofberg, bevindt zich het Muziekinstrumentenmuseum (MIM). De art-nouveaugevel van het voormalige warenhuis Old England vormt de ingangspartij van het museum. Er tegenover staat, in het groen, een bakstenen huis met trapgevel, een nabootsing van de traditionele stadswoning (1984). Dit punt biedt, in de richting van de Zennevallei, een fraai uitzicht op de spits van het Stadhuis (15e eeuw) en de Basiliek van Koekelberg (1971).



Art Nouveau
Art nouveau